

Istorinis užrašas iš parko įkūrimo laikų.

Pernai čia sulaukta 18 tūkstančių žmonių.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

Energinga lietuvė prikėlė sodą naujam gyvenimui

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Kai neseniai vykusio apsilankymo Čikagoje metu įtemptoje darbotvarkėje pavyko surasti laisvesnę dieną, ją mano svetingoji šeimininkė, JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Marquette Parko apylinkės pirmininkė Aušrelė Sakalaitė pasiūlė praleisti kaimyninėje Indianos valstijoje, kur Michigano mieste jau nuo 1936 metų veikia Draugystės botanikos sodas. „Pamatysi, tau bus labai įdomu“, – sakė Aušrelė, intriguodama dar ir tu, kad ten dirba labai įdomi lietuvė. Ir išties sode praleistas pusdienis buvo labai įdomus ir viršijęs visus mano lūkesčius.

Nuo Lemonto jis nutolęs maždaug 70 mylių, kurias važiuodami į ten įveikiame gana greitai, bet grįžtant didžiuliuose kamščiuose sugaistame beveik tris valandas. Pakelviui A. Sakalaitė pasakoja, kad šiame sode ne tik sutiksia čia dirbančią jos gerą pažįstamą lietuvę, bet ir pamatysi lietuvišką kumpelį bei Prezidento Antano Smetonos sodintą pušį.

Saltoką ir vėjuatą dieną mus pasitinka šio sodo tarybos vicepirmininkė Rima Kašubaitė-Binder, čia dirbanti nuo 2013 metų. Kadangi Kašubų pavardė man labai girdėta ir primena garsųjį skulptorių Vytautą Kašubą, gyvenusį Marijampolėje, kur senosiose kapinėse išsisi ir abu jo tėvai, paklausiu moters, ar tik nebus jo giminaitė. „Taip, žinoma, tai mano dėdė“, – besišypsodama atsako ji ir vėliau dar pasidalija labai įdomiais prisiminimais apie apsilankymą dailininkų Vytauto ir Aleksandro Kašubų namuose New Yorke.

O aš ją nustebinu pasakydamas, kad kaip tik išvakarėse, Lemonto socialinių reikalų skyriaus susitikime pristatydama savo redaguojamą žurnalą „Donesaičio žemė“ bei kalbėdamas apie Madają Lietuvą, susipažinau su specialiai į susitikimą atvykusiais ir ilgą kelią įveikusiais Nijole bei Romuadu Kašubomis. Mokslininkas, inžinierius, Kauno technologijos universiteto garbės daktaras R. Kašuba taip pat yra skulptoriaus V. Kašubos sūnėnas, o gerb. Rima su juo buvo vienoje DP stovykloje Vokietijoje.

Tad nieko nelaukdamai sėdame į gerb. Rimos vairuojamą elektromobilį ir pasileidžiame parko takeliais. Pakelviui išgirstu istoriją, kaip ir kodėl šis sodas atsirado. Viskas prasidėjo dar 1893 metais nuo Pasaulinės parodos Čikagoje, kur buvo pristatyta nedidelė architektūrinio kraštovaizdžio ekspozicija, parengta brolių Stauffer iš Indianos. Ši ekspozicija taip patiko kai kuriems lankytojams, kad broliai buvo įkalbėti įkurti tarptautinį draugystės sodą 100 akrų teritorijoje Michigano mieste, o šios iniciatyvos ėmėsi Frank Warren, kuris nupirko žemę, rinko pinigus ir ieškojo aukotojų. Naujosios institucijos sėklis buvo labai aiškūs ir paprastai: „Tarka ir draugystė visoms pasaulio tautoms“.

Draugystės sodas lankytojams duris atvėrė 1936 metais, jį sudaro 14 mažesnių etninių sodelių,

Energingoji Rima Kašubaitė-Binder sodul atgabena lietuviškų rūtų.

Vyčių dovanotas koplytstulpis su užrašu (d.).

skirtų atskiroms šalims ir tautoms. Čia veikia ir Tautų teatras, salos scenoje buvo vaidinamos pjesės, vyko koncertai, baletų grupių pasirodymai, kurie kas savaitę sulaukdavo tūkstančių lankytojų.

„Dabar mes po kruopelę renkame šio sodo istoriją, surandame įdomių archyvų, nuotraukų, žmonės pasidalija atsiminimais. Labai svarbu yra išsaugoti ir toliau puoselėti tą paveldą, nes buvo toks laikotarpis, kai šis sodas mirdėjo, veikdavo vos pora savaitgalio dieną, o dabar išgyvename atgimimą, nes yra nemažai entuziastų, kurie supranta, kad 80 metų istoriją būtina išsaugoti ateities kartoms“, – įsitikinusi R. Kašubaitė-Binder.

Įdomu tai, kad pasiūlymai čia įsteigti savo sodelius buvo siunčiami daugelio Europos ir Azijos valstybių atstovams, bet atšilėpė ne visi. Tie, kuriuos ši idėja sudomino, atsiuntė sodul augalų, sėklų, skulptūrų, o Didžiosios Britanijos karalius George VI

